TÍCH HỢP GIÁO DỤC TƯ TƯỞNG, ĐẠO ĐỨC HỒ CHÍ MINH TRONG GIẢNG DẠY LỊCH SỬ ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM HIỆN NAY

Đỗ Thị Phượng
Khoa Lý luận chính trị & Pháp luật, Trường Đại học Điện Lực

Tóm tắt: *Trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo theo định hướng phát triển phẩm chất, năng lực người học, việc tích hợp giáo dục tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh trong giảng dạy các môn lý luận chính trị nói chung và môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam nói riêng trở nên đặc biệt cần thiết. Bài viết tập trung phân tích cơ sở lý luận và thực tiễn của việc tích hợp, làm rõ vai trò, nội dung và nguyên tắc tích hợp giáo dục tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh trong giảng dạy môn học; đồng thời đề xuất một số biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả tích hợp trong bối cảnh giáo dục đại học hiện nay.*

Từ khóa: *tư tưởng Hồ Chí Minh; đạo đức Hồ Chí Minh; tích hợp giáo dục; Lịch sử Đảng; giảng dạy lý luận chính trị.*

INTEGRATING HO CHI MINH'S IDEOLOGY AND MORAL EDUCATION INTO THE TEACHING OF VIETNAMESE COMMUNIST PARTY HISTORY TODAY

Abstract*: In the context of fundamental and comprehensive educational and training reforms oriented towards developing students' qualities and competencies, integrating the education of Ho Chi Minh's ideology and ethics into the teaching of political theory subjects in general and the History of the Communist Party of Vietnam in particular has become especially necessary. This article focuses on analyzing the theoretical and practical basis of integration, clarifying the role, content, and principles of integrating the education of Ho Chi Minh's ideology and ethics into the teaching of the subject; and simultaneously proposing some measures to improve the effectiveness of integration in the current context of higher education.*

Keywords: *Ho Chi Minh's ideology; Ho Chi Minh's ethics; educational integration; Party history; teaching political theory.*

Nhận bài: 21/05/2026 Phản biện: 22/06/2026 Duyệt đăng: 25/06/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo theo tinh thần Nghị quyết số 29-NQ/TW, giáo dục đại học Việt Nam đang chuyển mạnh từ tiếp cận nội dung sang phát triển phẩm chất và năng lực người học. Đối với các môn lý luận chính trị, yêu cầu này không chỉ dừng lại ở việc truyền thụ tri thức khoa học mà còn hướng tới hình thành thế giới quan, nhân sinh quan và bản lĩnh chính trị vững vàng cho sinh viên. Trong đó, giáo dục tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh giữ vai trò nền tảng, vừa là mục tiêu, vừa là nội dung xuyên suốt của quá trình giáo dục.

Môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, với đặc trưng phản ánh quá trình hình thành, phát triển và lãnh đạo cách mạng của Đảng, có nhiều điều kiện thuận lợi để tích hợp giáo dục tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh một cách tự nhiên và sâu sắc. Tuy nhiên, thực tiễn giảng dạy hiện nay cho thấy việc tích hợp nội dung này ở nhiều nơi vẫn còn mang tính hình thức, thiếu chiều sâu, chưa tạo được sự chuyển hóa từ nhận thức sang niềm tin và hành vi của người học. Nguyên nhân chủ yếu xuất phát từ cách tiếp cận còn thiên về truyền đạt kiến thức lịch sử đơn thuần, chưa khai thác hiệu quả giá trị tư tưởng và đạo đức ẩn chứa trong các sự kiện, nhân vật lịch sử.

Xuất phát từ những yêu cầu lý luận và thực tiễn đó, việc nghiên cứu cơ sở khoa học và đề xuất các biện pháp tích hợp giáo dục tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh trong giảng dạy môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam trở nên cần thiết, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục lý luận chính trị trong giai đoạn hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm tích hợp trong giáo dục

Tích hợp trong giáo dục được hiểu là sự kết hợp có hệ thống các nội dung giáo dục nhằm tạo nên sự thống nhất, toàn diện trong quá trình dạy học. Tích hợp không chỉ là việc "lồng ghép" nội dung mà còn là quá trình tổ chức hoạt động học tập giúp người học hình thành nhận thức, thái độ và hành vi phù hợp.

2.2. Nội dung tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh

Tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh là một hệ thống các quan điểm toàn diện, sâu sắc về con người, xã hội và con đường phát triển của cách mạng Việt Nam. Đây không chỉ là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động của Đảng Cộng sản Việt Nam mà còn là chuẩn mực đạo đức cách mạng đối với mỗi cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân

dân. Việc nhận diện và làm rõ nội dung tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh có ý nghĩa quan trọng trong việc tích hợp vào giảng dạy môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam hiện nay.

Trước hết, về tư tưởng Hồ Chí Minh, có thể khái quát trên một số nội dung cốt lõi sau:

Thứ nhất, tư tưởng về độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội. Hồ Chí Minh khẳng định độc lập dân tộc là điều kiện tiên quyết, nhưng không phải là mục tiêu cuối cùng, mà phải tiến lên chủ nghĩa xã hội để đảm bảo sự phát triển bền vững, đem lại hạnh phúc cho nhân dân. Đây là sự kết hợp sáng tạo giữa chủ nghĩa yêu nước truyền thống và chủ nghĩa Mác – Lênin, trở thành sợi chỉ đỏ xuyên suốt trong đường lối cách mạng Việt Nam.

Thứ hai, tư tưởng về vai trò của nhân dân và khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Hồ Chí Minh luôn đề cao nhân dân là chủ thể của lịch sử, là nguồn sức mạnh quyết định mọi thắng lợi của cách mạng. Người nhấn mạnh việc xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc trên nền tảng liên minh công – nông – trí thức, đồng thời mở rộng đoàn kết quốc tế.

Thứ ba, tư tưởng về Đảng Cộng sản Việt Nam cầm quyền. Hồ Chí Minh xác định Đảng là nhân tố quyết định mọi thắng lợi của cách mạng, do đó Đảng phải thường xuyên tự chỉnh đốn, nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu. Đảng phải gắn bó mật thiết với nhân dân, lấy lợi ích của nhân dân làm mục tiêu cao nhất.

Thứ tư, tư tưởng về xây dựng nhà nước của dân, do dân, vì dân. Nhà nước phải đảm bảo quyền làm chủ của nhân dân, hoạt động trên cơ sở pháp luật, đồng thời cán bộ, công chức phải thực sự là "công bộc" của dân.

Bên cạnh đó, về đạo đức Hồ Chí Minh, đây là hệ thống các chuẩn mực đạo đức cách mạng mang tính mẫu mực, bao gồm:

Một là, trung với nước, hiếu với dân. Đây là phẩm chất đạo đức cao nhất, thể hiện lòng trung thành tuyệt đối với Tổ quốc, với sự nghiệp cách mạng, đồng thời hết lòng phục vụ nhân dân.

Hai là, cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Đây là những phẩm chất cốt lõi của người cán bộ cách mạng, phản ánh lối sống giản dị, trong sạch, tận tụy và công bằng.

Ba là, yêu thương con người, sống có nghĩa, có tình. Hồ Chí Minh đề cao lòng nhân ái, khoan dung, tinh thần giúp đỡ lẫn nhau, hướng tới xây dựng một xã hội nhân văn.

Bốn là, tinh thần quốc tế trong sáng. Người nhấn mạnh sự đoàn kết với các dân tộc bị áp bức và nhân dân tiến bộ trên thế giới, góp phần vào hòa bình, độc lập và phát triển.

Ngoài ra, phong cách Hồ Chí Minh – bao gồm phong cách tư duy, phong cách làm việc, phong cách ứng xử và phong cách sinh hoạt – cũng là một bộ phận quan trọng, góp phần hoàn thiện giá trị tư tưởng, đạo đức của Người. Phong cách ấy thể hiện sự khoa học, dân chủ, gần gũi quần chúng và nêu gương trong mọi hoạt động.

2.3. Nguyên tắc tích hợp giáo dục tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh

Việc tích hợp giáo dục tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh trong giảng dạy môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam cần tuân thủ các nguyên tắc cơ bản sau:

Đảm bảo tính mục tiêu:Nội dung tích hợp phải phục vụ mục tiêu môn học, góp phần hình thành phẩm chất chính trị và đạo đức cho sinh viên, tránh lồng ghép hình thức, khiên cưỡng.

Đảm bảo tính khoa học, hệ thống:Việc tích hợp cần dựa trên cơ sở lý luận vững chắc, phản ánh đúng bản chất lịch sử và được thực hiện xuyên suốt, logic trong chương trình.

Gắn với thực tiễn:Nội dung giáo dục cần liên hệ với đời sống, các vấn đề xã hội và quá trình rèn luyện của sinh viên nhằm nâng cao tính thuyết phục.

Phù hợp với người học:Đảm bảo tính vừa sức, phù hợp trình độ và đặc điểm tâm lý sinh viên, tránh quá tải hoặc khô khan.

Phát huy tính tích cực của người học:Khuyến khích sinh viên tham gia chủ động thông qua thảo luận, phản biện, vận dụng thực tiễn để nâng cao hiệu quả giáo dục.

2.4. Một số biện pháp tích hợp hiệu quả

2.4.1. Tích hợp thông qua nội dung bài giảng

Về phương diện lý luận dạy học, nội dung là thành tố giữ vai trò nền tảng trong cấu trúc quá trình giáo dục, quyết định trực tiếp đến mục tiêu, phương pháp và kết quả đầu ra, do đó việc tích hợp giáo dục tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh trước hết

phải được thực hiện ngay trong cấu trúc tri thức của bài giảng theo nguyên tắc bảo đảm tính khoa học, tính hệ thống và tính lịch sử – cụ thể, nghĩa là không đưa thêm nội dung một cách cơ học mà phải lựa chọn, tổ chức lại các đơn vị kiến thức lịch sử Đảng theo hướng làm nổi bật vai trò của tư tưởng Hồ Chí Minh như một hệ giá trị xuyên suốt chi phối đường lối cách mạng Việt Nam; cách tiếp cận này phù hợp với quan điểm của chủ nghĩa Mác – Lênin về mối quan hệ giữa tồn tại xã hội và ý thức xã hội, trong đó tư tưởng không tồn tại tách rời thực tiễn mà được hình thành, phát triển và kiểm nghiệm trong chính tiến trình lịch sử, vì vậy việc gắn tư tưởng Hồ Chí Minh với các sự kiện như thành lập Đảng, lãnh đạo kháng chiến hay công cuộc đổi mới sẽ giúp sinh viên nhận thức được tính tất yếu lịch sử và giá trị thực tiễn của hệ tư tưởng này, đồng thời khắc phục tình trạng tiếp cận rời rạc, minh họa hình thức vốn làm giảm hiệu quả giáo dục lý tưởng chính trị trong bối cảnh hiện nay.

2.4.2. Đổi mới phương pháp giảng dạy

Từ góc độ lý luận dạy học hiện đại, phương pháp không chỉ là cách thức truyền đạt mà còn là cơ chế tổ chức hoạt động nhận thức của người học, do đó việc tích hợp giáo dục tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh đòi hỏi phải chuyển từ mô hình dạy học truyền thụ sang mô hình dạy học kiến tạo, trong đó sinh viên đóng vai trò chủ thể tích cực trong quá trình chiếm lĩnh tri thức thông qua trải nghiệm, tương tác và phản tư; điều này đặc biệt phù hợp với đặc trưng của các môn lý luận chính trị vốn mang tính trừu tượng cao, nếu chỉ giảng giải một chiều sẽ khó tạo ra sự thẩm thấu về giá trị, trong khi các phương pháp như thảo luận, tranh biện, dạy học tình huống hay học tập dựa trên vấn đề lại tạo điều kiện để sinh viên đối thoại với tri thức, từ đó hình thành niềm tin và thái độ một cách tự giác; xét trên bình diện triết học giáo dục, đây chính là quá trình chuyển hóa từ "nhận thức lý tính" sang "niềm tin nội tâm", góp phần hiện thực hóa nguyên lý thống nhất giữa lý luận và thực tiễn, giữa giáo dục tri thức và giáo dục con người, qua đó nâng cao hiệu quả bền vững của việc hình thành phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng cho người học.

2.4.3. Sử dụng tư liệu đa dạng

Theo lý luận nhận thức, tri thức của con người được hình thành thông qua sự tác động tổng hợp của nhiều kênh cảm giác và các hình thức biểu đạt khác nhau, vì vậy việc sử dụng tư liệu đa dạng trong giảng dạy không chỉ mang ý nghĩa minh họa mà còn là phương tiện quan trọng để tái hiện chân thực bối cảnh lịch sử và chiều sâu tư tưởng Hồ Chí Minh, qua đó giúp người học chuyển từ nhận thức cảm tính sang nhận thức lý tính một cách hiệu quả hơn; các tư liệu như văn kiện, bài viết, lời nói, phim tư liệu hay hình ảnh lịch sử không chỉ cung cấp thông tin mà còn chứa đựng giá trị biểu tượng và cảm xúc, góp phần hình thành sự đồng cảm và niềm tin nơi người học, điều mà các hình thức truyền đạt thuần túy khó đạt được; dưới góc độ phương pháp luận, việc khai thác tư liệu cần tuân thủ nguyên tắc tính xác thực, tính điển hình và tính giáo dục, đồng thời gắn với mục tiêu phát triển năng lực phân tích, đánh giá và xử lý thông tin của sinh viên trong bối cảnh chuyển đổi số, qua đó góp phần nâng cao năng lực tự học và khả năng tiếp cận tri thức một cách chủ động, có chọn lọc.

2.4.4. Tổ chức hoạt động trải nghiệm

Trên bình diện lý luận giáo dục, trải nghiệm được xem là con đường quan trọng để hiện thực hóa tri thức thành năng lực và phẩm chất, bởi lẽ con người không chỉ "biết" mà còn phải "sống" và "hành động" với những giá trị đã tiếp nhận, do đó việc tổ chức các hoạt động trải nghiệm như tham quan di tích, sinh hoạt chuyên đề hay các phong trào học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh chính là quá trình đưa tri thức lý luận vào môi trường thực tiễn, giúp sinh viên kiểm nghiệm, củng cố và nội tâm hóa các giá trị đã học; xét theo quan điểm của giáo dục học Mác – xít, đây là sự thống nhất giữa học và hành, giữa nhận thức và cải tạo thực tiễn, qua đó tạo ra sự chuyển biến từ ý thức sang hành vi, từ niềm tin sang động cơ hành động; hơn nữa, trong bối cảnh giáo dục đại học hiện nay, khi mục tiêu không chỉ dừng ở truyền thụ tri thức mà còn hướng tới phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học, thì hoạt động trải nghiệm đóng vai trò như một "cầu nối" giúp tích hợp hiệu quả giáo dục tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh vào đời sống thực tiễn của sinh viên, góp phần hình thành nhân cách, lý tưởng sống và trách nhiệm công dân một cách bền vững.

III. KẾT LUẬN

Tích hợp giáo dục tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh trong giảng dạy môn Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam không chỉ là yêu cầu mang tính định hướng mà còn là giải pháp quan trọng nhằm nâng cao chất lượng và hiệu quả giáo dục lý luận chính trị trong bối cảnh hiện nay. Quá trình tích hợp, nếu được thực hiện một cách khoa học, hệ thống và gắn với thực tiễn, sẽ góp phần làm sâu sắc nhận thức, củng cố niềm tin, đồng thời hình thành động cơ và hành vi đúng đắn cho sinh viên.

Những phân tích trong bài viết cho thấy, để việc tích hợp đạt hiệu quả, cần có sự kết hợp đồng bộ giữa đổi mới nội dung, phương pháp giảng dạy, sử dụng tư liệu đa dạng và tăng cường các hoạt động trải nghiệm. Đồng thời, quá trình này đòi hỏi sự chuyển biến từ nhận thức đến hành động của đội ngũ giảng viên, sự hỗ trợ về cơ chế, điều kiện từ phía nhà trường, cũng như sự chủ động, tích cực của người học.

Trong xu thế phát triển giáo dục hiện đại, việc gắn kết giữa tri thức lịch sử Đảng với giá trị tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh không chỉ góp phần nâng cao hiệu quả môn học mà còn có ý nghĩa lâu dài trong việc bồi dưỡng lý tưởng cách mạng, xây dựng thế hệ công dân có bản lĩnh chính trị, trách nhiệm xã hội và khát vọng cống hiến cho sự phát triển bền vững của đất nước.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Hồ Chí Minh (2011), Toàn tập, NXB Chính trị Quốc gia.
Ban Tuyên giáo Trung ương (2021), Tài liệu học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh.
Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), Chương trình giáo dục phổ thông tổng thể.
Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo.
Một số công trình nghiên cứu về giảng dạy lý luận chính trị trong bối cảnh hiện nay.